

Право на държавите-членки - Португалия

Настоящата страница Ви предоставя информация относно правната система в Португалия.

Инструменти или източници на правото, които установяват правни норми

В Португалия традиционно съществуват следните източници на правото:

1. а. Конституционни закони, включващи самата Конституция на Португалия, различни конституционни закони и закони за изменение на Конституцията;
2. б. „Нормите и принципите на общото или обичайното международно право“, „нормите, установени в надлежно ратифицирани или одобрени международни споразумения“, „норми, приети от компетентните органи на международни организации, в които Португалия членува (...), при условие че това е предвидено в съответните учредителни договори“ и „разпоредбите на договорите относно Европейския съюз и нормите, приети от неговите институции при упражняване на съответните им компетенции“ — член 8 от Конституцията;
3. в. Обикновени закони, които обхващат закони, приети от Събранието на Републиката, законодателни укази, издадени от правителството, и регионални законодателни укази, приети от законодателните събрания на автономните региони на Азорските острови и Мадейра;
4. г. Инструменти със силата на закони, като например актове, с които се одобряват международни конвенции, договори или споразумения, общообвързващи решения на Конституционния съд, установяващи противоконституционността или незаконността на дадени мерки, колективни трудови договори и други колективни инструменти, регулиращи трудови отношения;
5. д. Подзаконовни нормативни актове или законодателни инструменти с по-нисък статут от закони, чиято цел е да допълват законите и да уреждат конкретни елементи, така че законите да могат да бъдат прилагани или изпълнявани. Те включват укази за прилагане, наредби, укази, регионални укази за прилагане, решения, правила, министерски заповеди за прилагане, изпълнителни заповеди, полицейски разпореждания, издадени от граждански губернатори, и общински наредби и разпоредби.

2. Други източници на правото

Становищата по отношение на допустимостта и значението на други източници, които са извън сферата на политическата власт на държавата да създава писано право, се различават в зависимост от това дали източниците се разглеждат като средства за създаване на правни норми или като средства за оповестяване на такива норми, или и двете. Понякога се прави разграничение между преки и косвени източници, като по този начин се избягват някои затруднения, произтичащи от различията в основния подход.

Изброените по-долу източници често се цитират като възможни източници на правото:

1. а. Обичай, с други думи, повтарящо се и обичайно приемане на определена линия на поведение, която по принцип се счита за задължителна. Той може да се разглежда като източник на правото само в някои определени области. Създадените по този начин норми могат да бъдат открити например в областта на международното публично право (например принципът на имунитет на чужди държави от съдебно преследване), международното частно право и административното право.
2. б. Съдебна практика, т.е. набор от принципи, произтичащи от съдебни решения, постановени от съдилищата. В някои среди се приема, че тя не представлява истински източник на правото, а има значение единствено за разкриване на значението на правните разпоредби, като предоставя решения на проблеми, свързани с тълкуването, които могат да бъдат следвани в други случаи в зависимост от силата на логическите и техническите аргументи, на които се основават. Някои автори включват в тази категория не само съдебни решения по определени дела, но и съдебни постановления, които имат силата на закон (решения на Конституционния съд с общозадължително

действие), защото от тяхна гледна точка всички те представляват инструменти, които действително създават общоприложимо право.

3. в. Справедливост, когато съдилищата са оправомощени да формулират правни норми, съответстващи на специфичните характеристики на отделните случаи, които разглеждат, като се позовават на общите принципи на справедливост и етичното съзнание на съдията. „Съдилищата могат да вземат решение, основано на справедливост, единствено когато: а) съществува правна разпоредба, която го позволява; б) между страните съществува споразумение и е възможно обжалване пред по-висшестоящ съд; в) страните са се споразумели предварително да се позоват на справедливостта“ — член 4 от Гражданския кодекс.
4. г. Обичайна практика, с други думи, повтарящи се социални практики, които не се считат за задължителни, но се разглеждат като важни в правни сделки, по-специално при формализирането на правни отношения, по-специално в областта на търговията. Обичайната практика може да бъде взета под внимание от съдилищата, когато това е предвидено от закона и когато не е „в противоречие с принципите на добросъвестност“ — член 3 от Гражданския кодекс. Следователно правните норми не могат да бъдат създадени самостоятелно вследствие на обичайна практика и мнозина не считат обичайната практика за истински източник на правото.
5. д. Правната теория, или становищата на доктрината, не следва да се счита за истински източник на правото, въпреки че играе важна роля в научното и техническото развитие на правните познания и има значително отражение върху окончателния резултат от работата на тези, които отговарят за тълкуването и прилагането на правните норми.

3. Йерархия на източниците на правото

Когато се прави позоваване на йерархията на законите, се има предвид относителният статут на различните инструменти, с други думи — тяхното положение в установената скала.

Във връзка с това са налице някои твърдения, че йерархия може да бъде установена само въз основа на метода на създаването. Съгласно това становище йерархията не се основава на относителния статут на правните норми, а е установена единствено между източниците, от които те са създадени.

Независимо от това кое становище се приема, може да се изготви нормативна йерархия.

Йерархичният ред на различните източници, включени в раздел 1, е както следва:

1. Конституцията и конституционните закони;
2. нормите и принципите на общото или обичайното международно право и международни споразумения (т.е. всички инструменти, посочени в раздел 1, буква б);
3. закони и законодателни укази;
4. регионални законодателни укази;
5. инструменти със силата на закони;
6. подзаконови нормативни актове.

4. Процедури за въвеждане на международни норми във вътрешното право на Португалия

Международните законодателни инструменти са транспонирани в португалското право в съответствие със следните принципи, определени в член 8 от Конституцията на Португалия:

1. а. „Нормите и принципите на общото или обичайното международно право са неделима част от португалското право“.
2. б. „Нормите, установени в надлежно ратифицирани или одобрени международни споразумения, влизат в сила във вътрешното право на Португалия веднага след като бъдат публикувани официално и остават в сила, докато са обвързващи по отношение на португалската държава в международен план“.
3. в. „Нормите, приети от компетентните органи на международните организации, в които Португалия членува, влизат непосредствено в сила във вътрешното право на Португалия, при условие че това е предвидено в съответните учредителни договори“.
4. г. „Разпоредбите на договорите относно Европейския съюз и нормите, приети от неговите институции при упражняване на съответните им компетенции, се прилагат във вътрешното право на Португалия в съответствие с правото на Съюза и при спазване на основните принципи на демократичната правова държава“.

5. Различни органи, оправомощени да приемат правни норми

Органите, оправомощени да приемат правни норми, са: Събранието на Републиката, правителството, регионалните правителства и законодателни събрания на Азорските острови и Мадейра, местни органи и определени административни органи.

6. Нормотворчески процес

Начинът, по който се приемат нормите, е различен в зависимост от специфичните процедури, които трябва да бъдат следвани от всеки орган, компетентен да приеме нормите. Следователно различните видове законодателни инструменти се приемат чрез различни процедури. По-долу са описани двете най-формални и важни процедури за приемане на правните норми.

Най-сложната процедура, в която участва Събранието на Републиката, се състои от следните стъпки:

1. а. Законодателна инициатива: „право на законодателна инициатива имат членовете на Събранието на Републиката, парламентарните групи и правителството, както и групи регистрирани избиратели при спазване на реда и условията, предвидени в закона. Правото на законодателна инициатива във връзка с автономните региони принадлежи на съответните регионални законодателни събрания (член 167, параграф 1 от Конституцията).
2. б. Първоначално допускане, публикуване, регистрация, номериране и оценка: тази фаза включва разглеждане на допустимостта на законопроекта, публикуване на текста в Държавен вестник на Събранието на Републиката, административна обработка и накрая — оценка на съдържанието.
3. в. Обсъждане и одобрение: това включва обсъждане на общи въпроси, последващо обсъждане по конкретни въпроси, гласуване на законопроекта в неговата цялост, гласуване на конкретни точки и окончателно цялостно гласуване. За да бъде приет един законопроект, може да се изисква обикновено мнозинство, абсолютно мнозинство или квалифицирано мнозинство.
4. г. Контрол от президента на републиката в рамките на законоустановения срок, след изтичането на който той или обнародва предложения текст, или упражнява правото си на вето. В последния случай мярката се обсъжда отново от Събранието на Републиката. Ако вотът е потвърден или се направят изменения, текстът отново се предава на президента за обнародване, което също трябва да се осъществи в рамките на предварително определен срок. Президентът на републиката е отговорен за „обнародването на закони, законодателни укази и нормативни укази и разпорежда тяхното публикуване, както и подписването на резолюции на Събранието на Републиката, с които се одобряват международни споразумения, и други правителствени укази“ (член 134, буква б) от Конституцията).
5. д. Публикуване: след като текстът бъде обнародван, президентът трябва да разпорежи текстът на новото законодателство да бъде публикуван в Държавен вестник на Република Португалия.

Процедурата, в рамките на която правителството приема законодателство, включва следните стъпки:

1. а. Законодателна инициатива: законодателното предложение се представя от службата на съответния министър.
2. б. Запитване: на този етап министърът, който предлага законодателното предложение, трябва да разгледа становищата, а също трябва да бъдат проведени консултации с органите, определени от Конституцията и по закон.
3. в. Предварителна и подробна оценка: след като бъдат първоначално одобрени, предложенията се разглеждат и оценяват.
4. г. Одобрение: въпреки че определени видове законодателство не трябва да бъдат одобрявани от Министерския съвет, последният обикновено отговаря за одобряване на проекта.
5. д. Контрол: „в рамките на четиридесет дни от получаването на всеки правителствен указ за приемане, ... Президентът на републиката или обнародва указа, или упражнява правото си на вето. В последния случай той информира правителството в писмен вид за причините за това“ (член 136, параграф 4 от Конституцията).
6. е. Публикуване на окончателния текст в Държавен вестник на Република Португалия.

7. Условия за влизане в сила на националните норми

„Законите са задължителни само след публикуването им в Държавен вестник“. „След като даден закон бъде публикуван, той влиза в сила след изтичането на срока, определен в самия закон, или когато такъв срок не е посочен, след срока, предвиден в специално законодателство“ (член 5 от Гражданския кодекс).

Съгласно настоящия текст на член 2 от Закон № 74/98 от 11 ноември 1998 г.:

„1. Законодателни инструменти и други актове от общ характер влизат в сила на датата, определена в самите тях; при никакви обстоятелства те не могат да влязат в сила на датата на публикуване“.

„2. Ако не е определена дата, актовете, посочени в параграф 1, влизат в сила на територията на Португалия и в чужбина на петия ден след публикуването им“.

„4. Срокът, определен в параграф 2, започва да тече от следващия ден, непосредствено след публикуването на интернет сайта, управляван от *Imprensa Nacional Casa da Moeda, SA*“.

8. Средства за разрешаване на евентуални стълкновения на различни правни норми

В тази връзка е най-важна ролята на Конституционния съд, който трябва да обяви за противоконституционни всички норми, които са в противоречие с Конституцията на Португалия или принципите, заложили в нея.

При разглеждане на конкретно представени им случаи съдилищата не могат да прилагат разпоредби, които нарушават Конституцията или произтичащите от нея принципи.

По време на процеса на тълкуване, извършен с оглед преценка на фактите, представени за обсъждане, съдилищата трябва да разрешават всякакви стълкновения, възникнали между различни правни норми, като винаги се взема предвид посочената по-горе йерархия на източниците. Във връзка с това те трябва да разглеждат системата като единно цяло, без да признават каквито и да е пропуски или несъответствия, по-специално от логическо или семантично естество, като съобразяват обстоятелствата, на които се основа приемането на нормите, и специфичните условия, преобладаващи в хода на нормотворческия процес. Тези процеси винаги изискват минимално съответствие на формулировките, дори и несъвършено изразени, с подхода, възприет от законодателя, и се основават на предположението, че законодателят е избрал „най-разумните“ решения и е в състояние да „изрази намеренията си чрез подходящите термини“ (член 9 от Гражданския кодекс).

Що се отнася до стълкновенията на нормите в областта на международното частно право, моля разгледайте информационния лист „Приложимо право“.

Бази данни с правна информация

 Digesto е официалната база данни с правна информация на Португалия и съдържа Държавен вестник (*Diário da República*).

Digesto — Интегрирана система за правна информация

Digesto е създадена с Решение № 48/92 на Министерски съвет от 31 декември 1992 г. и съдържа:

1. а. Законодателни актове, публикувани в 1-ви и 2-ри раздел на Държавен вестник.
2. б. Безплатна, интегрирана, подробна и актуална правна информация, по-специално:
 1. срока на валидност, датата на влизане в сила и бележки, свързани с актове, публикувани в 1-ви раздел на Държавен вестник след 5 октомври 1910 г., и различни документи от предходни десетилетия, както и актове във 2-рия раздел на Държавен вестник, обработени от PCMLEX (централна база данни на системата Digesto);
 2. цялата съответна информация, като например оправомощаващи разпоредби, подзанокови нормативни актове, законодателство по прилагането, направени и приложени изменения, приложимо право на Общността, административни насоки, издадени от Генерална дирекция „Бюджет“, съдебна практика и колективни инструменти, регулиращи трудовите отношения;
 3. достъп до три други бази данни: LEGAÇOR — регионална база данни със законодателна информация за Азорските острови, REGTRAB — специфични бази данни за трудови разпоредби и DGO–DOUT — специфична база данни, съдържаща циркулярни писма и становища, издадени от Генерална дирекция „Бюджет“;
 4. достъп чрез оперативна съвместимост с базите данни с правна информация на Министерството на правосъдието, Главната прокуратура (PGR) и португалския парламент (чрез своята база данни, AP — *Atividade Parlamentar*), съдебната практика, произтичаща от основните съдилища, становищата на PGR и цялата подготвителна работа по законите от началото на законодателния процес до публикуването им.

Електронен държавен вестник (*Diário da República Eletrónico* — DRE)

Съгласно Законодателен указ № 83/2016 от 16 декември 2016 г. Държавен вестник е публична услуга с безплатен и универсален достъп и се публикува единствено онлайн. Тази публична услуга се предоставя от *Imprensa Nacional-Casa da*

Moeda, S. A. (INCM), който публикува Държавен вестник на своя уебсайт. Потребителите имат свободен, универсален достъп и могат да правят справки, да отпечатват, подават и търсят съдържанието на законодателни актове, публикувани в 1-ви и 2-ри раздел на Държавен вестник, в електронен формат.

Услугата, предоставяна от електронното издание на Държавен вестник, може да включва:

1. а. правния текст на актове, изискващи публикуване в Държавен вестник съгласно Конституцията и закона, по-специално Закон № 74/98 от 11 ноември 1998 г., изменен и преиздаден със Закон № 43/2014 от 11 юли 2014 г.;
2. б. инструмент за актуална консултация с консолидирания текст на съответното законодателство (консолидираният текст няма правна стойност);
3. в. инструмент за превод на правни термини;
4. г. инструмент за търсене по ключова дума на актове, за които е необходима публикация в Държавен вестник;
5. д. надлежно обработена и систематизирана правна информация;
6. е. взаимосвързаност със секторни бази данни, предоставящи допълнителна правна информация, по-конкретно съдебна практика, право на Общността, административни насоки и правна теория;
7. ж. безплатно изпращане на съдържанието на 1-ви и 2-ри раздел на Държавен вестник на електронната поща на абонатите.

Полезни връзки:

 [Държавен вестник — Португалия](#)

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Държавите от ЕС, отговарящи за съдържанието на националните страници, са в процес на актуализация на част от съдържанието на този уебсайт предвид оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз. Ако на уебсайта има съдържание, което все още не отразява оттеглянето на Обединеното кралство от Съюза, това не е умишлено и ще бъде коригирано в бъдеще.

Последна актуализация: 13/09/2020